

UCHWAŁA NR XVI/125/12
RADY MIASTA RAWA MAZOWIECKA
z dnia 7 marca 2012r.

w sprawie przyjęcia programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta Rawa Mazowiecka w 2012 roku.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz.558, Nr 113 poz. 984, Nr 214 poz. 1806, Nr 153 poz.1271, z 2003 r. nr 80 poz. 717, Nr 162 poz. 1568, z 2004 r. Nr 102 poz. 1055, Nr 116 poz. 1203, Nr 172 poz. 1441, Nr 175 poz. 1457, z 2006 r. Nr 17 poz. 128, nr 181 poz. 1337, z 2007 r. Nr 48 poz. 327, Nr 138 poz. 974, Nr 173 poz.1218, Nr 180 poz. 1111, Nr 223 poz.1458, Nr 52 poz. 420, Nr 157 poz. 1241, z 2010 r. Nr 28 poz.142 i poz.146, Nr 40 poz. 230, Nr 106 poz. 675, z 2011r. Nr 21 poz.113, Nr 117 poz. 679 i Nr 134 poz. 777, Nr 149 poz. 887, Nr 217 poz.1281) i art. 11a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (t.j. Dz. U. z 2003r. Nr 106, poz. 1002 . Nr 69 poz. 625, Nr 92 poz. 880, Nr 96 poz. 959 z 2005 r. Nr 33 poz. 289, Nr 175 poz. 1462, z 2006 r. Nr 249, poz. 1830, z 2008r Nr 199, poz.1227, z 2009 r. Nr 18 poz. 97, Nr 79 poz. 668, Nr 92, poz. 753, Nr 79 poz. 668, z 2010 r. Nr 47, poz. 278, z 2011 r. Nr 230 poz.1373) **Rada Miasta w Rawie Mazowieckiej uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta Rawa Mazowiecka w 2012 roku w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Rawa Mazowiecka

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

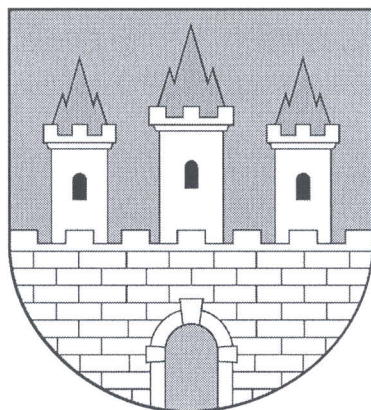
PRZEWODNICZĄCA
RADY MIASTA RAWA MAZOWIECKA

Grażyna Dębska
Grażyna Dębska

Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta Rawa Mazowiecka

---

**MIASTO RAWA MAZOWIECKA
POWIAT RAWSKI
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE**

ZAMAWIAJĄCY	MIASTO RAWA MAZOWIECKA
WYKONAWCA OPRACOWANIA	WESTMOR CONSULTING PATRYCJA BRODZIŃSKA

RAWA MAZOWIECKA 2012

WESTMOR CONSULTING

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE.....	4
2.	PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU	7
3.	CELE ORAZ WYKONAWCY PROGRAMU	9
3.1.	ZAKRES PODMIOTOWY.....	9
3.2.	ZAKRES PRZEDMIOTOWY	10
4.	FORMY OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI...11	
4.1.	FORMY OPIEKI NAD BEZDOMNYMI PSAMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI PSÓW	11
4.2.	FORMY OPIEKI NAD BEZDOMNYMI KOTAMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI KOTÓW	13
4.3.	FORMY OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI GOSPODARSKIMI	14
5.	DZIAŁANIA EDUKACYJNE	15
6.	SYTUACJA ZWIERZĄT BEZDOMNYCH W MIEŚCIE RAWA MAZOWIECKA.....	20
6.1.	OGÓLNE INFORMACJE O MIEŚCIE	20
6.2.	STAN AKTUALNY ZWIERZĄT BEZDOMNYCH.....	22
6.3.	DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA MIASTA W ZAKRESIE OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I PRZECIWDZIAŁANIA BEZDOMNOŚCI.....	23
7.	PROGRAM OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I ZAPOBIEGANIE BEZDOMNOŚCI NA TERENIE MIASTA RAWA MAZOWIECKA	24
7.1.	FORMY OPIEKI I ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI ZWIERZĄT NA TERENIE MIASTA RAWA MAZOWIECKA ORAZ PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE	24
7.2.	ZADANIA PRIORYTETOWE.....	26
7.3.	EDUKACJA I PROMOCJA PROGRAMU	28
7.4.	PLAN WYDATKOWANIA ŚRODKÓW	29
8.	AKCEPTACJA I UCHWALENIE PROGRAMU	30

WYJAŚNIENIE POJĘĆ

Ileokroć w niniejszym Programie pojawia się odniesienie do:

- **MIASTA** – należy przez to rozumieć Miasto Rawa Mazowiecka,
- **BURMISTRZA** – należy przez to rozumieć Burmistrza Miasta Rawa Mazowiecka,
- **URZĘDU MIASTA** – należy przez to rozumieć Urząd Miasta w Rawie Mazowieckiej,
- **SCHRONISKA DLA ZWIERZĄT** – należy przez to rozumieć Schronisko dla zwierząt wyłonione w drodze przetargu do dnia 25 lutego 2012 roku,
- **PRZYCHODNI WETERYNARYJNEJ** – należy przez to rozumieć Przychodnię Weterynaryjną wyłonioną w drodze przetargu do dnia 25 lutego 2012 roku,
- **WŁAŚCICIELA** – należy przez to rozumieć osobę będącą mieszkańcem Miasta Rawa Mazowiecka posiadającą zwierzę lub zwierzęta, o których mowa w Programie,
- **OPIEKUNA** – należy przez to rozumieć osobę, która sprawuje nadzór i opiekę nad zwierzęciem lub zwierzętami na terenie Miasta Rawa Mazowiecka,
- **PRZEDSTAWICIELA ORGANIZACJI SPOŁECZNEJ** – należy przez to rozumieć osobę, która działa i sprawuje opiekę nad zwierzęciem lub zwierzętami z upoważnienia Organizacji Społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.

1. WPROWADZENIE

Światowa Deklaracja Praw Zwierząt uchwalona w roku 1977 w Londynie przez Międzynarodową Federację Praw Zwierząt, zaczynająca się od słów: „Z uwagi na to, że każde zwierzę ma pewne prawa, że nieznajomość i lekceważenie tych praw spowodowały człowieka i prowadzą go nadal na drogę przestępstw przeciwko naturze i zwierzętom; że uznania przez gatunek ludzki prawa innych gatunków zwierzęcych do egzystencji stanowi podstawę współistnienia wszystkich istot żywych; że człowiek popełnia zbrodnię ludobójstwa; że poszanowanie zwierząt przez człowieka wiąże się z poszanowaniem ludzi między sobą i że już od najmłodszych lat należy człowieka uczyć obserwować, rozumieć, szanować i kochać zwierzęta (...)”, kompleksowo prezentuje kluczowe postulaty i pożądane wzorce odnoszące się do postępowania człowieka wobec zwierząt.

Z treści Deklaracji wynika m.in., że „każde zwierzę ma prawo oczekiwać od człowieka poszanowania, opieki i ochrony” oraz „porzucenie zwierzęcia jest aktem okrutnym i nikczemnym”. Problem respektowania praw zwierząt i podejścia do ich kwestii w sposób opierający się na zasadach humanitaryzmu, empatii i troski wymaga działań na szczeblu światowym i dążenia do kształtowania i rozwijania świadomych, zgodnych z tymi zasadami postaw. Deklaracja jest postulowanym zestawem reguł postępowania, zapewnia wytyczne i nadaje kierunki rozwoju na poziomie poszczególnych państw. Treść preambuły, jak i cały akt prawny, jest powszechnie uznany za pewnego rodzaju konstytucję torującą drogę dalszym rozwiązaniom normatywnym w tym zakresie. Choć Deklaracja nie ma charakteru wiążącego, to jednak wywarła duży wpływ na obecny kształt statusu prawnego zwierząt.

Na szczeblu prawa polskiego szeroko rozumiana ochrona zwierząt regulowana jest aktami rangi ustawowej i aktami do niej wykonawczymi – rozporządzeniami. Są one implementacją przepisów ustanowionych w obrębie Unii Europejskiej oraz wyrazem potrzeby regulacji zagadnień związanych z ochroną zwierząt w prawie krajowym. Dotychczas obowiązująca ustawa o ochronie zwierząt z dniem 16 września 2011 roku uległa zmianie, rozszerzając zakres objęty regulacją prawną. Zmiana ustawy stanowi odzwierciedlenie potrzeby reagowania na zmieniające się otoczenie i jego aktualne zagrożenia. Poszerzeniu uległ m.in. katalog zakazów związanych z niewłaściwym traktowaniem zwierząt oraz obowiązki w zakresie ich ochrony na szczeblu gminnym. Problemy wcześniej niedostrzeżone lub nie wywierające skutków o zasięgu ogólnym zostały uwzględnione w nowo obowiązujących postanowieniach.

Mając na uwadze fakt, że zwierzę nie jest rzeczą, a istotą żyjącą i zdolną do odczuwania bólu oraz cierpienia, człowiek jest mu winien poszanowanie, ochronę oraz opiekę. Do zasadniczych praw zwierząt zalicza się najczęściej prawo do życia i prawo do wolności od cierpienia. Każde zwierzę wymaga traktowania w sposób humanitarny, czyli uwzględniający jego potrzeby i zapewniający mu opiekę i ochronę. Zabronione jest niehumanitarne zabijanie oraz znęcanie się nad zwierzętami, które należy rozumieć jako zadawanie lub świadome dopuszczanie do zadawania bólu lub cierpień.

Ból i cierpienie zadaje się zwierzęciu również poprzez porzucanie go przez właściciela bądź przez inną osobę, pod której opieką zwierzę pozostaje. Problem porzucania zwierząt, w szczególności psów i kotów, prowadzący do ich bezdomności, z roku na rok przybiera coraz większe rozmiary. Bezdomność zwierząt jest zagadnieniem złożonym, a jego źródeł należy doszukiwać się w zachowaniach i postawach ludzkich.

W Polsce każdego roku dziesiątki tysięcy psów i kotów jest porzucanych przez swoich właścicieli. Najczęstszym powodem takiego postępowania jest ludzka niedojrzałość i nieodpowiedzialność, prowadząca do podejmowania nieprzemyślanych decyzji, których skutki ważą na dalszym życiu i zdrowiu będących pod opieką człowieka zwierząt domowych. Całkowicie zależne od pomocy człowieka zwierzę w momencie porzucenia jest bezbronne, zdezorientowane i niezdolne do samodzielnego życia. Takie zdarzenia zazwyczaj prowadzą do traumatycznych przeżyć, trwałego urazu i nieufności w stosunku do wszystkich ludzi. Bezdomność zwierząt jest często również skutkiem zmieniającej się mody na określone rasy i gatunki, co prowadzi do pozbywania się, wcześniej nabytych, a uznawanych obecnie za mniej popularne, zwierząt. Pozbywanie się psów i kotów z hodowli i targowisk oraz ich niekontrolowane nadmierne rozmnażanie również przyczynia się do wzrostu liczby zwierząt bezdomnych.

Za problem bezdomności zwierząt odpowiedzialność ponosi człowiek i to on powinien zmienić swoje postawy i postępowanie, aby sytuacja mogła ulec poprawie. Los zwierząt zależy całkowicie od świadomych i odpowiedzialnych działań ludzi, którzy swoim postępowaniem wobec zwierząt dają wyraz poszanowaniu zasad humanitaryzmu i jednocześnie świadectwo własnego człowieczeństwa.

Przeciwdziałać bezdomności może każdy, a zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom należy do zadań własnych miasta i jest regulowane ustawowo. Nowelizacja ustawy o ochronie zwierząt, dostrzegając narastający problem bezdomności i konieczności jej skutecznego zapobiegania, poszerza katalog obowiązkowych elementów gminnego programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania ich bezdomności.

Istota Programu Opieki nad Zwierzętami Bezdomnymi oraz Zapobiegania Bezdomności Zwierząt w Mieście może być rozpatrywana wielopoziomowo. Oprócz oczywistego wymogu prawnego, nałożonego na miasta przepisami znowelizowanej ustawy, znaczenie Programu powinno być również analizowane z perspektywy wymiaru społeczno-kulturowego. Kwestia nastawienia do problematyki związanej z ochroną zwierząt, opieką nad nimi oraz sposobami zapobiegania ich bezdomności jest odzwierciedleniem poziomu świadomości społeczeństwa i jego rozwoju. Społeczność rozumiejąca istotę poszanowania praw zwierząt, dążąca do zapewnienia im godnych warunków bytowania i potępiająca postawy niezgodne z tymi zasadami postrzegana jest jako wysoko rozwinięta, cywilizacyjnie zaawansowana i humanitarna.

Bezdomność zwierząt jest nierozzerwalnie związana z postępowaniem człowieka i nie można jej skutecznie zapobiec bez zmiany całego systemu wartości, postaw i niejednokrotnie głęboko zakorzenionych przekonań opartych na lekceważącym podejściu do materii związanej z poszanowaniem praw zwierząt. Podnoszenie świadomości społecznej, edukacja w tym zakresie i dążenie do budowy społeczeństwa rozważnego i rozwiniętego powinno być priorytetem również na poziomie poszczególnych miast. Miasto jako jednostka samorządu terytorialnego lokalnie najbliższa swoim mieszkańcom może i powinna prowadzić działania mające na celu zmianę myślenia społeczności, a co za tym idzie zmianę warunków życia ludzi oraz zależnych od ich dobrej woli zwierząt. To w jaki sposób zagadnienie ochrony zwierząt i zapobiegania ich bezdomności jest rozwiązywane na szczeblu gminnym obrazuje zdolność właściwego organizowania i zarządzania materią należącą do kompetencji własnych gminy i jednocześnie stanowi wyraz przykładowego postępowania i promowania postaw społecznie pożądanych i akceptowalnych.

Program Ochrony Zwierząt i Zapobiegania Bezdomności dla Miasta Rawa Mazowiecka ma w swoim założeniu pomóc Miastu uporządkować problematykę zwierząt bezdomnych m.in. poprzez analizę proponowanych rozwiązań i sposobów ich realizacji. Wykonanie założeń Programu i jego kontrola spoczywa na Mieście, której celem powinna być jak najpełniejsza i najbardziej efektywna realizacja założeń. Pozytywnych rezultatów należy oczekiwać w sferze społecznej, kulturowej oraz wizerunkowej Miasta.

2. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

W aktualnym stanie prawnym, działania mające na celu opiekę nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganie bezdomności zwierząt wchodzi w zakres zadań własnych gmin.

- Ustawa z dnia 1 lipca 2011 roku **o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. 2011 Nr 152, poz. 897) określa w art. 3 następujące obowiązkowe zadania gminy:

„Gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności: (...) organizują ochronę przed bezdomnymi zwierzętami na zasadach określonych w odrębnych przepisach (...)”.

- Ustawa z dnia 16 września 2011 roku **o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach** (Dz. U. 2011 Nr 230, poz. 1373) w art. 11 ust. 1 zakłada, że:

„Zapewnianie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie należy do zadań własnych gminy”.

Na podstawie wyżej wymienionej ustawy zmieniającej, art.11a otrzymał brzmienie:

„1. Rada gminy wypełniając obowiązek, o którym mowa w art. 11 ust. 1, określa, w drodze uchwały, corocznie do dnia 31 marca, program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt.

2. Program, o którym mowa w ust. 1, obejmuje:

- 1) zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt,
- 2) opiekę nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie,
- 3) odławianie bezdomnych zwierząt,
- 4) obowiązkową sterylizację albo kastrację zwierząt w schroniskach dla zwierząt,
- 5) poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt,
- 6) usypianie ślepych miotów,

- 7) wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich,
  - 8) zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.
3. Program, o którym mowa w ust. 1, może obejmować plan znakowania zwierząt w gminie.
4. Realizacja zadań, o których mowa w ust. 2 pkt 3–6, może zostać powierzona podmiotowi prowadzącemu schronisko dla zwierząt.
5. Program, o którym mowa w ust. 1, zawiera wskazanie wysokości środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz sposób wydatkowania tych środków. Koszty realizacji programu ponosi gmina.
6. Projekt programu, o którym mowa w ust. 1, przygotowuje wójt (burmistrz, prezydent miasta).
7. Projekt programu, o którym mowa w ust. 1, wójt (burmistrz, prezydent miasta) najpóźniej do dnia 1 lutego przekazuje do zaopiniowania:
- 1) właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii,
  - 2) organizacjom społecznym, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, działającym na obszarze gminy,
  - 3) dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich, działających na obszarze gminy.
8. Podmioty, o których mowa w ust. 7, w terminie 21 dni od dnia otrzymania projektu programu, o którym mowa w ust. 1, wydają opinie o projekcie. Niewydanie opinii w tym terminie uznaje się za akceptację przesłanego programu.”

W myśl ustawy o ochronie zwierząt, problem bezdomnych zwierząt rozwiązywany jest przez gminy na dwóch płaszczyznach:

- zapobiegania, o którym mowa w art. 11a (sterylizacja, adopcja, usypianie ślepych miotów)

oraz

- zapewniania opieki zwierzętom aktualnie bezdomnym w niekomercyjnych schroniskach prowadzonych przez organizacje społeczne.

Pojęcie *opieka* nie jest w ustawie precyzowane, w związku z tym można przyjąć, iż nieodzownym warunkiem uznania jakiegoś sposobu postępowania za *opiekę* jest wiedza opiekuna o losie przedmiotów jego opieki, identyfikowanych jako poszczególne osobniki. W przypadku podmiotu prawnego jakim jest gmina, wiedza ta wyraża się w ewidencji zwierząt pozostających pod opieką gminy. Ewidencja służy również jako podstawa do rozliczeń środków publicznych przeznaczonych na opiekę, jako że uzależniona jest od liczby zwierząt pozostających pod opieką gminy.

Ustawa z dnia 16 września 2011 roku **o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach** zakłada *opiekę nad* zwierzętami, podczas gdy ustawa z dnia 1 lipca 2011 roku **o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw** odnosi się do *ochrony przed* nimi. Realizacja zadania zapewnienia bezdomnym zwierzętom *opieki* zawiera w sobie praktycznie realizację zadania *ochrony przed* nimi. Właściwa i dostateczna opieka nad zwierzętami zapobiega bowiem sytuacji, w której mogłyby one stanowić zagrożenie dla ludzi. Należy jednak pamiętać, że działanie odwrotne – każde usuwanie zagrożenia ze strony bezdomnych zwierząt, nie stanowi tym samym sprawowania nad nimi *opieki*.

3. CELE ORAZ WYKONAWCY PROGRAMU

Głównym celem Programu jest opieka nad zwierzętami bezdomnymi oraz przeciwdziałanie bezdomności zwierząt na obszarze Miasta. Program jest wyrazem wypełnienia obowiązku prawnego nałożonego na gminy, a jego cel realizowany jest poprzez podejmowanie odpowiednich działań, będących przedmiotem kolejnych rozdziałów Programu.

3.1. ZAKRES PODMIOTOWY

Program Opieki nad Zwierzętami Bezdomnymi oraz Zapobiegania Bezdomności Zwierząt wprowadzany jest do gminnego porządku prawnego corocznie w formie uchwały. Programem objęte są zwierzęta bezdomne, w szczególności psy i koty, przebywające w granicach administracyjnych Miasta.

Realizacja działań w zakresie opieki nad zwierzętami bezdomnymi i przeciwdziałania bezdomności zwierząt odbywa się przy wzajemnej współpracy:

- a) Urzędu Miasta,
- b) Straży Miejskiej,
- c) Policji,
- d) Upoważnionego Przedstawiciela Organizacji Społecznej.

3.2. ZAKRES PRZEDMIOTOWY

Opieka nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganie bezdomności zwierząt na terenie Miasta polega w szczególności na:

1. Zapewnieniu bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt,
2. Sprawowaniu opieki nad kotami wolno żyjącymi oraz ich dokarmianie,
3. Odławianiu bezdomnych zwierząt z terenu Miasta,
4. Przeprowadzaniu zabiegów sterylizacji lub kastracji zwierząt przebywających w Schronisku,
5. Poszukiwaniu nowych właścicieli dla zwierząt bezdomnych,
6. Usypianiu ślepych miotów,
7. Wyznaczeniu gospodarstwa rolnego, które zapewni miejsce dla zwierząt gospodarskich,
8. Zapewnieniu całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

Dodatkowo, jeśli Rada Miasta uzna to za słuszne, Program może obejmować plan znakowania zwierząt. Koszty realizacji Programu ponosi w całości Miasto, jednak część zadań można powierzyć podmiotowi prowadzącemu schronisko dla zwierząt.

4. FORMY OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI

4.1. FORMY OPIEKI NAD BEZDOMNYMI PSAMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI PSÓW

Do obowiązków Miasta należy podejmowanie działań mających na celu sprawowanie opieki nad psami bezdomnymi oraz zapobieganie zjawisku bezdomności wśród psów. Zapewnienie opieki bezdomnym psom z terenu Miasta Rawa Mazowiecka polegać powinno w szczególności na poszukiwaniu nowych właścicieli dla zwierząt oraz zachęcaniu mieszkańców do dokonywania adopcji. Poszukiwanie nowych właścicieli oraz prowadzenie akcji i propagowanie postaw, mających na celu zachęcanie mieszkańców do dokonywania adopcji psów jest jednym z najbardziej efektywnych sposobów przeciwdziałania bezdomności zwierząt. Problem bezdomności psów nie może zostać rozwiązany bez pomocy i wsparcia mieszkańców, w związku z czym Miasto powinno dążyć do wprowadzenia wszelkich mechanizmów zachęcających do adopcji.

Do obowiązków Miasta należy również odławianie bezdomnych psów i zapewnienie im miejsca w schronisku. Konieczne jest zatem zorganizowanie jednostki, zajmującej się odławianiem bezdomnych zwierząt z terenu Miasta i ich transportem do schroniska. Odławianie zwierząt bez zapewnienia im miejsca w schronisku będzie niedopuszczalne. Wyjątek będzie stanowiła sytuacja, w której zwierzę stwarza poważne zagrożenie dla ludzi lub innych zwierząt.

Zmniejszeniu populacji bezdomnych psów mają służyć obligatoryjne zabiegi sterylizacji lub kastracji, które stanowią najskuteczniejszą metodę walki z niechcianym i niekontrolowalnym rozrodem zwierząt bezdomnych. Zabiegi w sposób humanitarny pozwalają sprawować nadzór nad liczbą rodzących się psów i uniknąć tym samym późniejszego problemu nadpopulacji.

Z dotychczasowej analizy i badań wynika, iż zabiegi nie oddziałują negatywnie na zdrowie zwierząt. Pokrycie kosztów sterylizacji i kastracji odbywać się będzie z budżetu Miasta i w porównaniu z nakładami ponoszonymi w związku z odławianiem bezdomnych zwierząt i zapewnianiem im miejsca w schroniskach ma to być koszt, który w przyszłości zaowocuje redukcją wydatków na walkę z bezdomnością zwierząt. Szacunkowy jednostkowy koszt

zabiegu sterylizacji lub kastracji jest dużo niższy niż koszt odłowienia i utrzymywania zwierzęcia w schronisku. Zabiegi są usługą wykonywaną jednokrotnie w ciągu całego życia zwierzęcia i pozwalają całkowicie wyeliminować możliwość dalszego rozrodu. W zależności od regionu Polski ceny zabiegów wahają się od kilkudziesięciu do kilkuset złotych, podczas gdy koszt codziennego utrzymania jednego zwierzęcia w schronisku oscyluje wokół kilku złotych. Przeprowadzone zabiegi mają na celu zapewnienie gminie kontroli i ograniczenie liczby nowych zwierząt w schronisku, a co za tym idzie redukcję kosztów utrzymania całego schroniska.

Do zadań Miasta należy zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem psów. Rozpowszechnienie informacji o przychodni weterynaryjnej podejmującej interwencję w takich przypadkach ułatwi mieszkańcom podjęcie szybkich i zdecydowanych działań i tym samym usprawni działania w tym zakresie. Informacja powinna być rozpowszechniana przy użyciu wszystkich dostępnych środków przekazu na terenie Miasta, włączając w to plakaty i ulotki będące do pobrania w Urzędzie Miasta, lecznicach, schronisku i innych dostępnych dla mieszkańców miejscach.

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom może się również odbywać poprzez rejestrację psów, będących własnością mieszkańców lub ich znakowanie. Elektroniczne znakowanie psów stanowi jedną z metod przeciwdziałania bezdomności zwierząt. Dzięki znakowaniu można m.in. szybko ustalić właściciela zagubionego psa i zawiadomić go o odnalezieniu zwierzęcia. Elektroniczne oznakowanie psa jest niezbędnym wymogiem, aby podróżować z czworonogiem po krajach Unii Europejskiej.

Wszczepianie zwierzętom pod skórę miniaturowych układów elektronicznych, przechowujących numer, umożliwia ich szybką identyfikację. Zaletą czipów jest niemożność ich zgubienia, tak częsta w przypadku obroży, plakietek i innych identyfikatorów zewnętrznych. Czipowanie jest technicznie bardziej zaawansowanym sposobem znakowania, w porównaniu do wypalania znamion, kolczykowania czy tatuaży. Działaniem nierozzerwalnie związanym z czipowaniem jest tworzenie baz danych, czyli rejestru zwierząt oznakowanych, w którym dokonuje się aktualizacji spisów zwierząt oraz zakup czytników do czipów. Tylko kompleksowa i właściwa organizacja całego systemu gwarantuje jego efektywność. Same mikroczipy nie stanowią metody rozwiązywania problemu bezdomnych zwierząt. Są tylko znacznym ułatwieniem w przypadku odnajdywania zwierząt, które zaginęły i są aktywnie poszukiwane przez swoich właścicieli, a zostały wcześniej poddane znakowaniu.

Edukacja mieszkańców w zakresie humanitarnego traktowania psów oraz obowiązków właścicieli wobec nich, w tym obowiązków nałożonych przepisami prawa, łączy i uzupełnia powyższe zadania oraz pozwala na kompleksowe ich wdrożenie.

4.2. FORMY OPIEKI NAD BEZDOMNYMI KOTAMI I SPOSOBY ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI KOTÓW

Kluczową kwestią w zakresie działań podejmowanych na rzecz opieki nad kotami jest rozróżnienie zwierząt bezdomnych od kotów wolno żyjących.

Koty wolno bytujące nie są bezdomne (zgodnie z art. 4 ust. 16 zwierzęta bezdomne to „zwierzęta domowe lub gospodarskie, które uciekły, zabłąkały się lub zostały porzucone przez człowieka, a nie ma możliwości ustalenia ich właściciela lub innej osoby, pod której opieką trwale dotąd pozostawały”). Takie koty od urodzenia nie posiadały ani właściciela ani opiekuna i zazwyczaj nie potrzebują tego rodzaju pomocy, w odróżnieniu od kotów bezdomnych, zagubionych lub porzuconych przez dotychczasowych właścicieli.

Zdrowe zwierzę wolno bytujące nie pozwoli człowiekowi się pochwycić, a chore i niezdolne do ucieczki będzie utrudniało działania zmierzające do pomocy (poprzez drapanie, gryzienie, warczenie). Kot domowy, natomiast, jest przyzwyczajony do obecności ludzi i sam szuka towarzystwa człowieka, odpowiada na zawołanie, z chęcią pozwala na głaskanie. Obserwacja reakcji i zachowania zwierzęcia pozwala na właściwą kwalifikację napotkanego kota i dobranie właściwej ścieżki postępowania w zastanej sytuacji.

Zapobieganie bezdomności kotów opiera się na zapewnieniu opieki zagubionym i porzuconym kotom z terenu Miasta, w szczególności poprzez zapewnienie im miejsca w schronisku oraz poszukiwanie nowych właścicieli. Prowadzenie kampanii zachęcających mieszkańców do adopcji bezdomnych zwierząt oraz opracowanie mechanizmów wspierania takich postaw może pomóc w znacznym stopniu zredukować liczbę kotów pozostających bez domu i opieki.

Do zmniejszenia populacji kotów nie posiadających właścicieli może się również przyczyniać ich planowa sterylizacja lub kastracja. Poprzez stosowanie tego rodzaju zabiegów możliwa jest zorganizowana kontrola liczby zwierząt i tym samym właściwe zaplanowanie i realizacja założeń związanych z zapewnieniem im opieki. Zabieg sterylizacji lub kastracji zwierząt

w schroniskach należy do obowiązkowych zadań Miasta i stanowi jedną z najskuteczniejszych metod walki z nadpopulacją zwierząt bezdomnych.

Opieka nad kotami wolno żyjącymi różni się od działań podejmowanych na rzecz zwierząt bezdomnych i polega głównie na ich dokarmianiu. Zwierzęta przebywające na terenie danego Miasta, w zależności od stopnia jego zurbanizowania, mają zazwyczaj coraz większe trudności z utrzymaniem się przy życiu. Brak dostępu do niezamieszkałych ciepłych pomieszczeń, szczelnie zamknięte pojemniki z odpadami oraz rozbudowa infrastruktury kosztem powierzchni środowiska naturalnego uniemożliwia samodzielne bytowanie. Okresem szczególnie uciążliwym jest sezon zimowy, podczas którego niskie temperatury stanowią dodatkowe zagrożenie dla życia zwierząt nieposiadających domu.

Dostarczenie posiłków kotom wolno żyjącym umożliwia ich przetrwanie w przypadku braku możliwości samodzielnego zdobycia pokarmu. Należy pamiętać, że dokarmianie kotów powoduje, że stają się one uzależnione od dokarmiających i aby pomoc zapewniana zwierzętom nie przynosiła szkody, powinna być ona regularna i długofalowa. Opieka nad kotami wolno żyjącymi, w tym ich dokarmianie, mieści się w zakresie zadań własnych Miasta.

Ważnym postępowaniem w zakresie opieki nad kotami bezdomnymi i wolno bytującymi jest zapewnienie im opieki weterynaryjnej w przypadku napotkania zwierzęcia chorego lub rannego. W takich przypadkach należy zgłosić taki fakt Straży, Policji lub organizacjom powołanym w celu zapewnienia pomocy zwierzętom. Reagować może i powinien każdy mieszkaniec Miasta. Do zadań gminy miejskiej Rawa Mazowiecka, zgodnie z Ustawą, należy także zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem kotów.

4.3. FORMY OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI GOSPODARSKIMI

W przypadku zwierząt gospodarskich, które uciekły bądź się zgubiły i nie potrafią same trafić do domu, kluczową rolę odgrywa ich właściwa identyfikacja – odczytanie oznakowania zwierzęcia i powiadomienie jego właściciela. W razie wątpliwości, co do własności, jednostką, która powinna zostać poinformowana o takim fakcie jest Urząd Miasta. W następstwie zgłoszenia Burmistrz przedsięwznie odpowiednie kroki. W przypadku zaistnienia okresu bezdomności wśród zwierząt gospodarskich priorytetem jest zapewnienie im miejsca do przebywania i podstawowa opieka na tym etapie oraz aktywne poszukiwanie właściciela.

Przypadki bezdomności wśród zwierząt gospodarskich są bardzo rzadkie, jednak ustawodawca przewidział taką możliwość i nałożył na gminy obowiązek wskazania gospodarstwa rolnego, które zajmować się będzie przyjmowaniem i opieką nad takimi zwierzętami. Selekcji gospodarstwa i jego wsparcia dokonać powinien organ sprawujący władzę w gminie – w przypadku gminy miejskiej Rawa Mazowiecka – Burmistrz Miasta Rawa Mazowiecka Eugeniusz Górąj.

5. DZIAŁANIA EDUKACYJNE

Poprzez edukację rozumiemy ogół działań ukierunkowanych na wywołanie zamierzonych i celowych zmian. Punktem wyjściowym do przeprowadzenia zmian jest zazwyczaj zastana sytuacja, wymagająca podjęcia odpowiednich i oczekiwanych kroków, służących poprawie warunków ogólnych.

Przeprowadzanie działań edukacyjnych jest postępowaniem świadomym oraz celowym, a oczekiwane zmiany mają być względnie głębokie i trwałe. Akcje informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców pozwalają na kształtowanie świadomych postaw obywatelskich i wdrażanie prawidłowych zachowań. Działalność edukacyjna Miasta przyczynia się do podnoszenia świadomości jej mieszkańców, co w konsekwencji prowadzi do rozważnego i zgodnego z przepisami i zasadami postępowania w sytuacjach związanych z ochroną zwierząt oraz przeciwdziałaniem ich bezdomności.

Szeroko zakrojona działalność informacyjno-edukacyjna Miasta niesie ze sobą pozytywny wymiar w zakresie podnoszenia poziomu wiedzy oraz świadomości i tym samym przyczynia się do ochrony ludzi i zwierząt. Utrwalanie właściwych kierunków postępowania ma na celu wdrożenie pożądanych zmian i ich jak najszersze promowanie.

Działania edukacyjne są kluczowym elementem realizacji Programu i warunkiem jego powodzenia, jako że tylko oczekiwana zmiana postaw mieszkańców może wpłynąć na poprawę sytuacji i efektywność założeń wymienionych w niniejszym dokumencie. Edukacja mieszkańców jest działaniem długofalowym i może odbywać się poprzez takie formy nauczania jak m.in. konferencje, szkolenia, warsztaty, kampanie informacyjne, akcje edukacyjne, publikacje, filmy, foldery, plakaty, wystawy, itp. Materiały edukacyjne mogą być udostępniane i rozprowadzane poprzez przychodnie i lecznice weterynaryjne, sklepy zoologiczne, Schronisko, stowarzyszenia i organizacje społeczne, których statutowym celem

jest ochrona zwierząt. Istotnym elementem kampanii edukacyjnej jest promocja Programu oraz pozyskiwanie partnerów medialnych: prasowych, a także w miarę możliwości i dostępności - radiowych i telewizyjnych. Jak najszerzej zakrojona akcja propagująca założenia i postulaty Programu umożliwi dotarcie z informacją do wszystkich zainteresowanych mieszkańców Miasta.

Katalog działań edukacyjnych w ramach realizacji Programu nie jest zbiorem zamkniętym i pożądane jest poszukiwanie nowych rozwiązań. Podstawę mogą stanowić następujące idee:

1. Wyrażanie sprzeciwu i potępienie niewłaściwego zachowania wobec zwierząt

Kształtowanie świadomości ludzi powinno zostać oparte na wdrażaniu prawidłowych postaw i zasad traktowania zwierząt w ogólności. Promowanie humanitarnego postępowania, w tym poszanowanie praw i obowiązków wynikających z posiadania zwierzęcia, powinno przebiegać równocześnie z potępieniem i wyrażaniem sprzeciwu wobec osób źle traktujących zwierzęta, zarówno te pozostające pod ich opieką jak i bezdomne. Powszechne dostrzeżenie a następnie wyrażne potępienie tego rodzaju zachowań przyczynić się może do głębokiej i trwałej zmiany postaw względem wszystkich zwierząt. Aby Program mógł spełnić swoją rolę potrzebna jest zmiana stosunku do zwierząt i chęć zapewnienia im jak najlepszej opieki i pomocy. Sygnalizowanie i zgłaszanie niepokojących mieszkańców zdarzeń umożliwi Gminie sprawne podjęcie działań w zakresie ochrony zwierząt. Na podstawie znowelizowanej ustawy wprowadzono obowiązek odebrania zwierzęcia w przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy pozostawienie zwierzęcia pod opieką dotychczasowego właściciela lub opiekuna zagraża jego życiu lub zdrowiu. Odebranie zwierzęcia może zostać wykonane na podstawie informacji uzyskanej od straży gminnej, policji, upoważnionych przedstawicieli organizacji społecznych, których statutowym celem jest ochrona zwierząt. O odebraniu musi być niezwłocznie powiadomiony Burmistrz Miasta. Odebrane zwierzęta gospodarskie będą przekazywane do wskazanego przez Burmistrza gospodarstwa rolnego, po uzyskaniu zgody właścicieli.

2. Krytyka zjawiska porzucania zwierząt

Potępienie porzucania zwierząt wynika z poprzedniego postulatu i jest jego naturalnym rozwinięciem. Dopóki nie zostanie uświadomiona ludziom powaga sytuacji i konsekwencji związanych z porzuceniem zwierzęcia, niemożliwe będzie przeprowadzanie efektywnych akcji opieki i zapobiegania bezdomności. Właściciel, który ponosi odpowiedzialność

za zwierzęta pozostające pod jego opieką, obowiązany jest do dbania o nie i zapewnienia im odpowiednich warunków życia oraz ochrony.

Spółeczny sprzeciw wobec porzucania zwierząt stanowi świadectwo właściwych postaw mieszkańców. Jeśli nie są to postawy zakorzenione wśród mieszkańców Miasta, należy doprowadzić dostępnymi sposobami informacyjno-edukacyjnymi do ukształtowania świadomości opartej na zasadach poszanowania praw zwierząt.

Powodzenie realizacji założeń Programu zależy w dużej mierze od postępowania mieszkańców Miasta, którzy mogą zapobiegać bezdomności zwierząt na analizowanym terenie.

3. *Promowanie zabiegów sterylizacji i kastracji zwierząt*

Nadpopulacja psów i kotów jest poważnym problemem, dotyczącym wszystkich. Każdego roku w schroniskach w całym kraju usypianych jest wiele tysięcy psów i kotów. Usypiane są nie z powodu starości czy nieuleczalnej choroby, lecz z powodu braku miejsca w schroniskach, chorób wirusowych i zbyt małej ilości domowych adopcji.

Chirurgiczna sterylizacja jest najlepszym sposobem rozwiązania problemu nadpopulacji zwierząt, dotyczy zarówno samic jak i samców. Należy uświadamiać mieszkańców, że pomimo krążących mitów dotyczących zabiegów, udowodnione zostało, że wysterylizowane samce kotów żyją średnio o dwa lata dłużej niż nie poddane temu zabiegowi. Zachorowalność na pewne typy nowotworów złośliwych i podatność na infekcje, szczególnie dróg moczowych, spada u kotów i psów o 98%. Psy i koty poddane sterylizacji nie są zbyt skłonne do włóczęgi, wiążą się silniej ze swoimi ludzkimi opiekunami i mają mniej kłopotliwych nawyków, jak np. wdawanie się w bójki i znaczenie swego terytorium. Zabiegi sterylizacji są bezpieczne i przeprowadzane przez weterynarzy rutynowo. Polegają na usunięciu fragmentów układu płciowego (rozrodczego) i mogą być dokonywane już na kilkumiesięcznych zwierzętach. Powrót do normalnej aktywności następuje po kilku dniach od zabiegu.

Należy zachęcać właścicieli do poddawania zwierząt zabiegom sterylizacji, pozwoli to na uniknięcie nieplanowanego rozrodu i kontrolę liczby potencjalnie bezdomnych zwierząt.

4. *Promowanie adopcji zwierząt bezdomnych*

Adopcja zwierząt bezdomnych jest najskuteczniejszym sposobem rozwiązywania problemu zwierząt aktualnie pozbawionych właścicieli i opiekunów. Większość zwierząt

przebywających w schronisku jest oswojona, żyła i dorastała z człowiekiem, ale z różnych powodów straciła właściciela. Często są to zwierzęta wychowane, ułożone, ufne i nauczone czystości. Zwierzęta przebywające w schronisku zostały również poddane obowiązkowym zabiegom sterylizacji lub kastracji, w związku z czym nie ma potrzeby przeprowadzania tych zabiegów we własnym zakresie.

Miasto powinno promować świadome nabywanie zwierząt, oparte na rzetelnej analizie możliwości dla zapewnienia im odpowiedniej opieki. Decyzja o adopcji oddziałuje nie tylko na życie adoptujących i członków ich rodzin, ale również całkowicie odmienia dalsze losy zwierząt. W związku z powyższym istotne jest dokonanie rozsądnych wyborów oraz podjęcie przemyślanych i odpowiedzialnych decyzji.

Warunki i zasady adopcji, pomimo różnic w zależności od schroniska i jego procedur wewnętrznych, posiadają cechy wspólne. Do schroniska przyjeżdżają zazwyczaj osoby wiedzące już, jakiego zwierzęcia szukają, a jeśli chodzi o sprecyzowanie pożądanego charakteru – pomocni są pracownicy schroniska, którzy mogą pokazać, które zwierzęta spełniają nasze oczekiwania. Spośród nich można wybrać czworonoga dla siebie, a gdy dokonamy już wyboru, zwierzę jest wyprowadzane przez pracownika z kojca. Po zapoznaniu i zaakceptowaniu z obu stron – zarówno naszej, jak i zwierzęcia – można dokonywać formalności związanych z adopcją zwierzęcia ze schroniska.

Adoptować zwierzę może tylko osoba pełnoletnia, posiadająca przy sobie dowód osobisty oraz obrożę i smycz. Dane z dowodu osobistego zapisywane są w dokumentach schroniska. Adopcji można dokonać tylko osobiście, w dniach i godzinach otwarcia schroniska dla wizytujących. Adopcja zwierzęcia wiąże się z pokryciem opłaty adopcyjnej. Jest to częściowy zwrot kosztów szczepień i zabiegów – poprzez uzyskane w ten sposób pieniądze schronisko może uregulować koszty kolejnych zabiegów dla zwierząt u lekarza weterynarii (wysokość opłaty ustalana jest przez organ zarządzający schroniskiem). Po uiszczeniu opłaty zgodnej z cennikiem schroniska, właściciel otrzymuje potwierdzenie wpłaty, książeczkę zdrowia zwierzęcia z wpisanym szczepieniem przeciw wściekliznie oraz indywidualny numer czip (jeśli taki istnieje). Osoba adoptująca zwierzę podpisuje umowę adopcyjną, w której zobowiązuje się do dobrego traktowania nowego podopiecznego, a w wypadku, gdy nie będzie mogła się już dłużej nim opiekować – nie porzucania go, lecz oddania z powrotem do schroniska.

Zwierzęta nie są nigdy wydawane do trzymania na łańcuchu oraz do warunków, które są gorsze od tych, jakie może zapewnić im schronisko. W razie stwierdzenia nieodpowiednich warunków lub nieodpowiedniego traktowania zwierzęcia, schronisko ma prawo zabrania go,

jeśli wcześniejsze rozmowy z nowym właścicielem nie wpłyną na poprawę opieki i warunków. Adopcja jest również niemożliwa, gdy przygarnąć zwierzę chce osoba niepełnoletnia, będąca pod wpływem alkoholu albo sprawiająca wrażenie nieodpowiedzialnej. Zwierzę również nie zostanie wydane osobie, względem której istnieje podejrzenie, że trudni się handlem zwierzętami. Nie jest możliwe również adoptowanie zwierząt, na których wydanie nie zgadza się lekarz weterynarii. Zwierzę z kwarantanny jest wydawany jedynie tym osobom, które są w stanie udokumentować fakt, iż są jego prawnymi właścicielami. W innym przypadku nie istnieje możliwość adopcji zwierzęcia przebywającego na kwarantannie.

Decydując się na adopcję należy pamiętać o kilku bardzo ważnych kwestiach. Decyzja powinna być wielokrotnie i dogłębnie przeanalizowana, zarówno pod kątem finansowym (zapewnienie pożywienia, akcesoriów, regularnych wizyt u weterynarza), jak i czasowym. Schronisko należy odwiedzić wielokrotnie, umożliwia to przeprowadzanie rozmów z pracownikami i wolontariuszami, co pozwoli na jednoznaczne określenie jakie dokładnie zwierzę jest przez nas poszukiwane. Po wybraniu zwierzęcia, aby uniknąć podjęcia pochopnej decyzji, zalecana jest jego obserwacja w schronisku oraz podczas wspólnych spacerów. Istotne jest również uświadomienie sobie, iż zwierzę potrzebuje czasu, aby przyzwyczaić się do nowych właścicieli i nowego domu, a więc w początkowych dniach ma prawo być zdezorientowane i nerwowe. Zadaniem nowych właścicieli jest podjęcie starań, aby zwierzę w miarę upływu czasu oswajało się z nowymi warunkami i nigdy nie musiało już wrócić do schroniska. Adopcja umożliwia zwierzętom znalezienie domu, ale z racji swojej istoty i decydującej dla dalszego życia zwierzęcia roli, musi zostać przeprowadzona w sposób mający dobro zwierzęcia za priorytet. Stąd niejednokrotnie stosowane są procedury, pozwalające upewnić się, że osoba adoptująca podjęła świadomą i odpowiedzialną decyzję i nie wyrządzi w przyszłości zwierzęciu, już doświadczonemu przez człowieka, jeszcze większej krzywdy

Wszystkie działania edukacyjne mają na celu podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie prawidłowych postaw wobec zwierząt i obowiązków, wynikających z ich posiadania. Szczególnie ważną kwestią jest świadomy zakup zwierząt, który przyczyni się do ograniczenia ich niekontrolowanego rozmnażania.

Odnosząc się do problematyki ochrony zwierząt zasadne jest zwrócenie uwagi na etyczny aspekt zależności pomiędzy ludźmi a zwierzętami. Nie można zapominać, że zwierzęta są istotami żywymi, zdolnymi do odczuwania cierpienia, które powinny mieć zagwarantowane

to, aby były traktowane w sposób humanitarny. Człowiek, który jest świadomy wartości życia, zarówno swojego jak i zwierzęcia, powinien a nawet ma obowiązek bronić tej wartości.

Prawidłowe postawy najłatwiej kształtować od najmłodszych lat i wdrażać poprzez działania edukacyjne w szkołach i przedszkolach. We współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz praw i ochrony zwierząt Miasto może również aktywizować mieszkańców do wspierania i podejmowania działań w ramach tych organizacji. Wszystkie działania mające na celu ochronę zwierząt przyczyniają się do poprawy ich losu i co za tym idzie także warunków życia mieszkańców Miasta.

6. SYTUACJA ZWIERZĄT BEZDOMNYCH W MIEŚCIE RAWA MAZOWIECKA

6.1. OGÓLNE INFORMACJE O MIEŚCIE

Miasto Rawa Mazowiecka położone jest we wschodniej części województwa łódzkiego, na Wysoczyźnie Rawskiej, nad Rzeką Rawką. Miasto jest stolicą powiatu rawskiego, w skład którego wchodzi następujące gminy: Sadkowice, Biała Rawska, Regnów, Cielądz i Rawa Mazowiecka.

Rysunek 1. Usytuowanie miasta Rawa Mazowiecka na tle powiatu i województwa

Źródło: www.zpp.pl

Rawa Mazowiecka położona jest na głównych szlakach komunikacyjnych Warszawa – Wrocław – Praga oraz Warszawa – Łódź, przez co na terenie miasta panuje duży ruch tranzytowy, a dogodny układ komunikacyjny korzystnie wpływa na lokowanie na tym terenie inwestycji i rozwój nowych inicjatyw gospodarczych.

Położenie miasta w centralnej części Polski oraz bliskość dużych ośrodków miejskich takich jak Warszawa i Łódź, powoduje, że z jednej strony mieszkańcy Rawy Mazowieckiej mogą korzystać z ich dorobku gospodarczego, kulturowego, uczelni, teatrów, a z drugiej strony mieszkańcy dużych aglomeracji miejskich mogą w ramach odpoczynku i rekreacji odwiedzić Rawę Mazowiecką i zapoznać się z bogatą oraz interesującą historią. Wybierając się na spacer śladami przeszłości można bowiem zobaczyć wiele wyjątkowych i urokliwych miejsc, zabytków, barokowych kościołów, przepiękny park w stylu angielskim, a także można zwiedzić zamek w którym według legendy podobno straszy.

Miasto może pochwalić się licznymi walorami, które cały czas są podkreślane, a podjęta promocja Rawy Mazowieckiej dodatkowo ma zachęcić do osiedlania się i inwestowania na jej terenie. W związku z powyższym dodatkowym atutem Miasta jest umiejętność uporządkowania kwestii związanej z zapewnieniem opieki zwierzętom bezdomnym i zapobieganiem bezdomności na jego terenie. Właściwe wdrożenie Programu pomoże Miastu nie tylko utrwalić dobry wizerunek, ale także zachęci mieszkańców i inne gminy do świadomego, humanitarnego działania na rzecz praw i ochrony zwierząt.

6.2. STAN AKTUALNY ZWIERZĄT BEZDOMNYCH

Na terenie Miasta Rawa Mazowiecka w 2011 roku odnotowano ogólnie ok. 42 przypadki bezdomnych zwierząt, z czego wszystkie dotyczyły wałęsających się psów. Ze względu na fakt, że nie odnotowano zgłoszeń odnoszących się do kotów lub zwierząt gospodarskich, można wnioskować, że problem bezdomności zwierząt na tym terenie ogranicza się głównie do psów.

Do chwili obecnej zgłoszenia mieszkańców odnośnie występowania bezdomnych zwierząt na terenie Miasta przyjmował Wydział Gospodarki Komunalnej. Następnie każdy przypadek był traktowany indywidualnie, tzn. po otrzymaniu zgłoszenia wskazana osoba udawała się do miejsca, gdzie znajdowało się zabłąkane zwierzę i próbowała ustalić przyczynę bezdomności. Czasami okazywało się, że zwierzę ma swojego właściciela, któremu uciekło. W niektórych przypadkach, jeżeli czworonóg nie zachowywał się agresywnie, albo był to szczeniak, szybko znajdował nowego właściciela. Często jednak bywały sytuacje, kiedy nie udawało się znaleźć opiekuna dla zwierzęcia. W takich wypadkach osoba udająca się na interwencję powiadamiała „Hotel dla Zwierząt i Ptactwa Domowego” zlokalizowany w Łodzi przy ul. Kosodrzewiny 56, który zobowiązany był do odławiania zwierząt z terenu Miasta oraz zapewnienia im miejsca w schronisku. Tak jak było wyżej wspomniane, nie odnotowano przypadków zgłoszeń odnoszących się do kotów lub zwierząt gospodarskich w związku z tym, Miasto problem bezdomności rozpatruje głównie z punktu występowania bezdomnych psów oraz obawia się, że problem ten będzie tylko przybierał na sile.

Skala i zasięg zjawiska bezdomności wśród zwierząt dotyczy całego terenu Miasta, jednak obszarami najbardziej problematycznymi są osiedla budynków wielorodzinnych. Na takich osiedlach bowiem, niepostrzeżenie mieszkańcy okolicznych miejscowości, lub po prostu przejezdni pozostawiają psy, które zdezorientowane nie mają gdzie się podziać. Podrzucanie zwierząt natomiast zwiększa ich koncentrację na obszarze Miasta Rawa Mazowiecka prowadząc tym samym do poszerzenia zakresu problemu. Miasto w takim przypadku zmuszone jest do podejmowania działań na większą skalę i reagowania w przypadkach zwierząt, których bezdomność nie jest pierwotnie związana z jej obszarem.

Istotnym problemem Miasta Rawa Mazowiecka jest brak schroniska dla zwierząt, które zlokalizowane byłoby na jego terenie. Do tej pory bezdomne zwierzęta umieszczane były w oddalonym o 60 km „Hotelu dla Zwierząt i Ptactwa Domowego” zlokalizowanym w Łodzi, którego pracownicy po ewentualnym leczeniu i kwarantannie przewozili zwierzęta do schroniska w Wojtyszkach w gminie Brąszewice.

Problem bezdomności zwierząt na terenie Miasta Rawa Mazowiecka jest szczególnie dostrzegalny w okresie letnim (wakacyjnym). Liczba porzucanych wtedy zwierząt drastycznie wzrasta. Wyjeżdżający na wakacje właściciele czworonogów zostawiają swoje zwierzęta, porzucają w ustronnych miejscach, przywiązują do drzew lub też w inny sposób się ich pozbywają. Oprócz oczywistego braku wrażliwości, odpowiedzialności i wyobraźni, takie zachowanie cechuje się również dużym okrucieństwem i powinno zostać stanowczo potępione.

6.3. DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA MIASTA W ZAKRESIE OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I PRZECIWDZIAŁANIA BEZDOMNOŚCI

Opieka nad zwierzętami bezdomnymi z obszaru Miasta Rawa Mazowiecka wykonywana jest przez „Hotel dla Zwierząt i Ptactwa Domowego” zlokalizowany w Łodzi przy ul. Kosodrzewiny 56.

Hotel dla Zwierząt i Ptactwa Domowego powstał 1 marca 2001 roku i był jednym z pierwszych w Polsce hotelem dla zwierząt. Jak sama nazwa wskazuje pod opiekę placówki przyjmowano nie tylko psy i koty ale także fretki, króliki i inne drobne zwierzęta. Często mieszkowały w hotelu również papugi. Właściciele z pełnym zaufaniem przyprowadzali swoich pupili, a zwierzęta miały nie tylko zaspokojone swoje potrzeby bytowe, ale także wiele zajęć absorbujących im czas oczekiwania na powrót do domu. Było psie przedszkole, tresura i szkolenie oraz zabiegi kosmetyczne, a w razie potrzeby także lekarskie.

Z roku na rok przybywało jednak skrzywdzonych, bezpańskich psów, które znajdowały schronienie przy hotelu. Doszło nawet do takiej sytuacji, że ludzie przerzucali niechciane zwierzęta przez płot na teren Hotelu. Właściciele placówki szukając zatem nowych rozwiązań dla zapewnienia godnej egzystencji zwierzętom oparli się na „Ustawie o Ochronie Zwierząt”, która w pkt. 11 artykułu 11 mówi, że „zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie należy do zadań własnych gmin”. Zdecydowali zatem, że zrezygnują z hotelu i poprowadzą schronisko. W taki sposób powstała instytucja oparta na solidnych podstawach organizacyjnych i ekonomicznych, zatrudniająca obecnie 90 pracowników oddanych idei opieki nad bezpańskimi, skrzywdzonymi zwierzętami. W Łodzi przy ul. Kosodrzewiny znajduje się Hotel dla Zwierząt będący na chwilę obecną miejscem czasowego przechowywania bezpańskich zwierząt, które po ewentualnym leczeniu i kwarantannie przenoszone są do schroniska w Wojtyszkach w gminie Braszewice. Na jej

terenie powstał nowoczesny ośrodek opieki nad bezdomnymi zwierzętami z rozbudowaną infrastrukturą, która z jednej strony jest wygodna dla podopiecznych, a z drugiej strony pozwala pracownikom różnych specjalności sprawnie wykonywać swoje obowiązki. To nowoczesne schronisko nazywa się „Hotel dla zwierząt”. Zapewniono w nim nie tylko przestronne boksy, budy, które są przewiewne latem a ciepłe zimą, ale przede wszystkim zwierzęta mają zapewnione pożywienie, niezbędną opiekę weterynaryjną i godne warunki życia. Pracownicy schroniska mają pod swoją opieką ok. 4 tysiące zwierząt, ale wiedzą, że każde z nich jest na swój sposób wyjątkowe i głęboko wierzą, że wszystkie z nich doczekają się adopcji.

7. PROGRAM OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI I ZAPOBIEGANIE BEZDOMNOŚCI NA TERENIE MIASTA RAWA MAZOWIECKA

7.1. FORMY OPIEKI I ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI ZWIERZĄT NA TERENIE MIASTA RAWA MAZOWIECKA ORAZ PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE

Zgodnie z art. 11a znowelizowanej ustawy Miasto zobligowane jest do zapewnienia bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt. Przez termin *schronisko* rozumie się miejsce przeznaczone do opieki nad zwierzętami domowymi, spełniające warunki określone w ustawie z 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342 oraz z 2010 r. Nr 47, poz. 278, Nr 60, poz. 372 i Nr 78, poz. 513). Na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy wydano Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt (Dz. U. Nr 158, poz. 1657) schronisko dla zwierząt powinno być zlokalizowane w miejscu oddalonym co najmniej o 150 m od siedzib ludzkich, obiektów użyteczności publicznej, zakładów należących do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego, zakładów należących do przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania środków żywienia zwierząt, zakładów prowadzących działalność w zakresie zbierania, przechowywania, operowania,

przetwarzania, wykorzystywania lub usuwania ubocznych produktów zwierzęcych, rzeźni, targów, spędów, ogrodów zoologicznych oraz innych miejsc gromadzenia zwierząt. Teren, na którym zlokalizowane jest schronisko, powinien być utwardzony i ogrodzony. W schronisku wyodrębnia się m. in. następujące pomieszczenia: przeznaczone do wykonywania zabiegów leczniczych i chirurgicznych, izolowania zwierząt chorych, utrzymywania zwierząt zdrowych (osobne dla samców, samic), boksy przeznaczone na kwarantannę, pomieszczenia do przechowywania produktów leczniczych, karmy, środków dezynfekcyjnych. Pomieszczenia powinny zapewnić zwierzętom swobodne poruszanie się, posiadać legowisko i stały dostęp do wody pitnej. Podmiot prowadzący schronisko zapewnia zwierzętom opiekę weterynaryjną i prowadzi wykaz zwierząt przebywających w schronisku.

Na Mieście ciąży odpowiedzialność za bezdomne zwierzęta znajdujące się na jego terenie. Odpowiedzialność ta wyraża się zarówno w ich odłowieniu, zapewnieniu im miejsca w schronisku, jak i zapewnieniu niezbędnej opieki. Obowiązkowym zadaniem Miasta jest również przeprowadzenie sterylizacji lub kastracji zwierząt w Schronisku oraz poszukiwanie właścicieli dla zwierząt bezdomnych. Część powyższych zadań Miasto może powierzyć podmiotowi prowadzącemu Schronisko dla Zwierząt (tj. odłowienie zwierząt, zabiegi kastracji lub sterylizacji, usypianie ślepych miotów i poszukiwanie właścicieli). W związku z powyższym Miasto Rawa Mazowiecka zdając sobie sprawę z odpowiedzialności jaka na nim ciąży postanowiło, że wszystkie zgłoszenia odnośnie bezdomnych zwierząt będą przyjmowane przez Wydział Gospodarki Komunalnej oraz Straż Miejską. Podmioty te również zobowiązane są do podejmowania działań interwencyjnych tzn. jeżeli nie uda się ustalić właściciela bezdomnego zwierzęcia, będą zobowiązane zapewnić mu schronienie w Schronisku.

Schronisko, lecznica weterynaryjna wykonująca obligatoryjne zabiegi sterylizacji/kastracji zwierząt bezdomnych, osoba zapewniająca całodobową opiekę weterynaryjną w przypadku zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt, a także wykonawca dokonujący znakowania zwierząt, zostaną wyłonieni przez Urząd Miasta w drodze przetargu do dnia 25 lutego 2012 roku.

Miasto Rawa Mazowiecka planuje w szczególnych przypadkach finansować inne zabiegi lekarsko-weterynaryjne natomiast opieką nad kotami wolno żyjącymi na terenie Miasta Rawa Mazowiecka oraz ich dokarmianiem będą zajmować się wolontariusze. Ze względu natomiast na fakt, że do tej pory na terenie Miasta nie zostały odnotowane przypadki występowania bezdomności wśród zwierząt gospodarskich, to w momencie pojawienia się błąkającego zwierzęcia gospodarskiego, pracownik przydzielony do interweniowania

w sprawach zgłoszeń zwierząt bezdomnych, wskaże gospodarstwo mające zapewnić mu miejsce.

W momencie pojawienia się sygnałów odnośnie niehumanitarnego traktowania zwierząt, zostanie każdorazowo o tym problemie poinformowana Straż Miejska, której zadaniem będzie interwencja i wyjaśnienie zgłoszenia. Podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu na terenie Miasta będą zatem:

- Urząd Miasta Rawa Mazowiecka, a w szczególności Wydział Gospodarki Komunalnej,
- Straż Miejska,
- oraz Schronisko, które zostanie wyłonione przez Miasto w drodze przetargu do dnia 25 lutego 2012 roku.

7.2. ZADANIA PRIORYTETOWE

Istotnym zagadnieniem jest sprawne i skuteczne odławianie zwierząt oraz ich utrzymanie. Odławianie zwierząt bezdomnych i zapewnienie im miejsca w schronisku należy do obowiązkowych zadań własnych Miasta. Każde miasto musi poszukać i znaleźć możliwość zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom. Zabronione jest odławianie zwierząt bezdomnych bez zapewnienia im miejsca w schronisku, chyba, że zwierzę stwarza poważne zagrożenie dla ludzi lub innych zwierząt. Bezdomne zwierzęta po odłowieniu powinny być niezwłocznie przewiezione do Schroniska. Używane przy odławianiu zwierząt metody i urządzenia nie powinny stwarzać zagrożenia dla zwierząt bezdomnych ani narażać ich na cierpienie lub ból. Ważnym zagadnieniem związanym ze Schroniskiem jest zapewnienie przebywającym w nim zwierzętom odpowiedniej opieki weterynaryjnej.

Odławianiem zwierząt bezdomnych, całodobową opiekę weterynaryjną w przypadku zdarzeń losowych z udziałem zwierząt, zabiegami sterylizacji i kastracji, a także zapewnieniem miejsca schronienia dla czworonogów i opieka nad nimi będą zajmować się Schronisko, lecznica weterynaryjna wykonująca obowiązkowe zabiegi sterylizacji/kastracji zwierząt bezdomnych, osoba zapewniająca całodobową opiekę weterynaryjną w przypadku zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt, a także wykonawca dokonujący znakowania zwierząt, zostaną wyłonieni przez Urząd Miasta w drodze przetargu do dnia 25 lutego 2012 roku.

Priorytetowym zadaniem w zakresie zapewniania opieki i zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta Rawa Mazowiecka jest uświadamianie społeczeństwa odnośnie,

nie tylko problemu jakim niewątpliwie jest zjawisko bezdomności zwierząt, ale również uświadamianie lokalnym mieszkańcom, że zwierzęta mają swoje prawa które trzeba przestrzegać. Każda osoba już od najmłodszych lat powinna zdawać sobie sprawę z faktu, że kiedyś to właśnie człowiek udomowił zwierzęta i pozbawił ich możliwości samodzielnego życia, dlatego teraz na każdym z osobna spoczywa odpowiedzialność troszczenia się o nie oraz zapewnianie im humanitarnych warunków życia. W swoim postępowaniu nie powinno się ponadto zapominać, że zwierzę nie jest zabawką która jak nam się znudzi można po prostu wyrzucić. Jest to istota żywa, która niejednokrotnie ratuje człowiekowi życie, czy pomaga w codziennym funkcjonowaniu. Weźmy chociażby psa, który jest przewodnikiem dla osoby niewidzącej. Taki przewodnik nie tylko pomoże człowiekowi dostać się do celu, ale również ostrzeże, jeżeli powstanie niebezpieczeństwo, czy zwyczajnie dotrzyma towarzystwa. Innym przykładem może być dogoterapia (terapia z psem) czy felinoterapia (terapia z kotem), czyli metody wspierające proces rehabilitacji i terapii z udziałem odpowiednio wyszkolonych zwierząt, w celu pomocy osobom niepełnosprawnym i nieprzystosowanym społecznie.

Uświadamianie społeczeństwa odnośnie tego, jak ważną rolę zwierzęta pełnią w naszym życiu jest dopiero pierwszym krokiem edukacji. Kolejnymi krokami bowiem są: uświadomienie mieszkańcom Miasta, że problem bezdomności zwierząt występuje na ich terenie oraz określenie jak można mu zapobiec. Jednym ze sposobów ograniczającym problem bezdomności zwierząt jest poddawanie czworonogów zabiegom sterylizacji/kastracji. Niektórzy boją się, że takie zabiegi zaszkodzą zdrowiu zwierząt, a tak naprawdę poddawanie zwierząt tym zabiegom chroni je przed nowotworami narządów rodnych, zapobiega ciążom urojonym u suk, wysterylizowana samica staje się stabilniejsza psychicznie, natomiast wykastrowany samiec jest mniej pobudliwy, nie wdaje się w bójkę. Innym sposobem ograniczania bezdomności jest promocja i zachęcanie mieszkańców do adopcji zwierząt

Miasto Rawa Mazowiecka zdaje sobie sprawę, że jedną z problematycznych kwestii jest brak możliwości weryfikacji czy zgłaszane do odłowu zwierzę jest faktycznie bezdomne. Błąkające się zwierzę, nieposiadające żadnego oznakowania umożliwiającego identyfikację jego właściciela jest automatycznie umieszczane w schronisku. Ponadto niemożność szybkiej identyfikacji właściciela przedłuża procedurę opieki nad takim zwierzęciem i naraża Miasto na dodatkowe wydatki. W związku z powyższym Rawa Mazowiecka za priorytetowe zadanie, oprócz edukacji społeczeństwa w zakresie zapewnienia opieki i zapobiegania bezdomności zwierząt na swoim terenie, uważa znakowanie zwierząt w celu ułatwienia ich identyfikacji. Odpowiednio oznakowane zwierzę oraz stworzona baza znakowanych zwierząt pozwolą

szybko odnaleźć właściciela wałęsającego się czworonoga, o ile taki istnieje. Jeżeli zwierzę nie posiada swojego opiekuna, to działanie to znacznie przyspieszy proces adopcyjny.

Zdaniem Miasta największe trudności związane z realizacją Programu będą wiązały się z brakiem lub niedostateczną ilością środków finansowych przeznaczonych na realizację programu, a także brak schroniska, które zlokalizowane byłoby na terenie Miasta lub w jego bliskiej okolicy. Problem ten jest o tyle istotny, że pomimo iż Miasto będzie promować adopcję zwierząt przebywających w schronisku, istnieje obawa braku zainteresowania wśród mieszkańców. Ludziom bowiem o wiele łatwiej byłoby dotrzeć do schroniska zlokalizowanego na terenie ich miast, niż jechać do schroniska oddalonego o kilkadziesiąt kilometrów.

7.3. EDUKACJA I PROMOCJA PROGRAMU

Miasto Rawa Mazowiecka dostrzega potrzebę organizowania i wdrażania przedsięwzięć informacyjno-edukacyjnych, które wpłyną na postawy obywateli oraz na ich zachowania. Przedsięwzięcia takie bowiem mają z jednej strony przyczynić się do poszerzenia wiedzy odnośnie opieki nad zwierzętami, a z drugiej strony mają uświadomić społeczeństwu lokalnemu, że zwierze jest istotą żywą mającą swoje prawa, które nie zostały określone bez powodu, tylko po to aby ich przestrzegać.

Edukacja społeczeństwa jest niezmiernie ważna, ponieważ kształtowanie dobrych postaw już od najmłodszych lat pozwoli na poprawę dotychczasowego losu zwierząt. Warto przy tym uświadomić ludziom, że to kiedyś właśnie sam człowiek, chcąc mieć jakiegoś towarzysza w życiu, udomowił zwierzęta pozbawiając je jednocześnie umiejętności samodzielnego funkcjonowania, dlatego teraz powinien wziąć za to odpowiedzialność. Zwierzęta domowe, w szczególności psy, obdarzają swojego opiekuna nie tylko ogromną miłością, ale i zaufaniem. Relacje między czworonogiem a człowiekiem niezwykle trafnie opisują słowa Stanisława Głabińskiego, które często umieszczane są na głównych stronach internetowych schronisk "(...) pies jest czymś więcej niż naszym towarzyszem. Może stać się ważną, czasami wręcz niezbędną częścią naszego życia. Może być nam tak potrzebny, jak potrzebna jest nam przyjaźń innych ludzi. Czasami nawet bardziej, gdyż jego przyjaźń bywa niezawodna i straszliwie, zenująco bezinteresowna. Takiej przyjaźni my, ludzie, nie jesteśmy zwyczajni, takie uczucie bardzo rzadko bywa naszym udziałem".

Miasto Rawa Mazowiecka w ramach programu Opieki nad Zwierzętami Bezdomnymi oraz Zapobiegania Bezdomności Zwierząt na swoim terenie planuje przeprowadzić akcje

edukacyjne dla uczniów oraz mieszkańców w zakresie humanitarnego traktowania zwierząt. Edukacja uczniów na zasadzie wcześniej ustalonych i przygotowanych spotkań ma na celu uświadamianie dzieci i młodzieży odnośnie opieki nad zwierzętami już od najmłodszych lat, ponieważ jedynie tak wczesna edukacja może na trwałe nauczyć młodego człowieka jak szanować czworonoga i przestrzegać jego praw. Na przygotowywanych spotkaniach poruszane będą nie tylko tematy związane z Prawami zwierząt, zasadami pielęgnacji, zasadami prawidłowego żywienia, ale również będą przekazywane informacje jak powinno się postępować w przypadku nietypowych sytuacji z udziałem zwierząt.

Akcje edukacyjne, informujące mieszkańców o zasadach humanitarnego traktowania zwierząt i potrzebie postępowania zgodnie z jej wymogami, będą dodatkowo rozpowszechniane w formie materiałów edukacyjnych, takich jak ulotki, przekazywane podczas różnych zebrań odbywających się na terenie miasta oraz zajęć w szkołach i świetlicach, a także umieszczone w budynku Urzędu Miasta, aby interesanci załatwiający sprawy w Urzędzie również mogli zapoznać się z tym tematem. W Urzędzie Miasta, w placówkach edukacyjnych oraz w strategicznych punktach dodatkowo zostaną rozwieszone plakaty uczulające społeczność na problem bezdomności zwierząt i ich humanitarnego traktowania.

Założenia Programu oraz akcje zachęcające mieszkańców do adopcji zwierząt bezdomnych będą ponadto promowane na stronie internetowej Miasta Rawa Mazowiecka - **www.rawamazowiecka.pl**. Na stronie tej pojawią się informacje odnośnie praw jakie posiadają zwierzęta, dane na temat zwierząt, które czekają na adopcję wraz z ich zdjęciami, a także załączone zostaną linki schronisk do których można się udać w celu adoptowania czworonoga.

7.4. PLAN WYDATKOWANIA ŚRODKÓW

W budżecie Miasta Rawa Mazowiecka w bieżącym 2012 roku przeznaczono 110.000 zł na realizację założeń „Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta”.

Miasto planuje przeznaczyć na opiekę nad zwierzętami bezdomnymi środki w wysokości 100.000 zł. W ramach wyszczególnionej kwoty zawierają się koszty związane z odławianiem zwierząt bezdomnych, całodobową opieką weterynaryjną w przypadku zdarzeń losowych z udziałem zwierząt, zabiegi sterylizacji i kastracji, a także zapewnienie miejsca schronienia

dla czworonogów i opieka nad nimi. Koszty te będą wiązały się z zawarciem przez Miasto niezbędnych umów m.in. ze Schroniskiem, lecznicą weterynaryjną wykonującą obowiązkowe zabiegi sterylizacji/kastracji zwierząt bezdomnych, osobą zapewniającą całodobową opiekę weterynaryjną w przypadku zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt, które zostaną wyłonione przez Urząd Miasta w drodze przetargu do dnia 25 lutego 2012 roku.

Miasto ponadto w ramach „Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt” na swoim terenie planuje wykonać czipowanie zwierząt oraz stworzyć odpowiednią bazę danych zaczipowanych zwierząt. Na cel ten Miasto zamierza przeznaczyć 10.000 zł.

8. AKCEPTACJA I UCHWALENIE PROGRAMU

Projekt Programu Burmistrz Miasta Rawa Mazowiecka najpóźniej do dnia 1 lutego przekazuje do zaopiniowania:

- właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii,
- organizacjom społecznym, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, działającym na obszarze Miasta Rawa Mazowiecka,
- dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich, działających na obszarze Miasta Rawa Mazowiecka.

Wymienione podmioty w terminie 21 dni od dnia otrzymania projektu Programu wydają o nim opinie. Niewydanie opinii w tym terminie uznaje się za akceptację przesłanego Programu.

Po akceptacji Programu, następuje jego przyjęcie w postaci uchwały Rady Miasta Rawa Mazowiecka, najpóźniej do dnia 31 marca.

PRZEWODNICZĄCA
RADY MIASTA RAWA MAZOWIECKA
Grażyna Dębska